

Asia: Lausuntopyyntö: Yhdenvertaisen puuttumisen opas

Viite: Projektikoordinaattori Emilia Luukka, Turun yliopisto

Suomen Luokanopettajat ry kiittää mahdollisuudesta lausuntoon ja toteaa, että Sanna Marinin hallituksen toimenpideohjelman kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisemiseksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa on tärkeä ohjelma perusopetuksen oppimisyhteisöjen turvallisuuskulttuurin edistämiseksi.

Toimenpiteen edistämiseksi Turun yliopisto toteuttaa ja koordinoi ONNI on turvallinen koulu - hanketta, jonka yhtenä keskeisenä tuotoksena on laadittu Yhdenvertaisen puuttumisen opas, YPO. Opas on perusopetuksen koulujen käyttöön tarkoitettu dokumentti. Oppaan tavoitteena on mahdollistaa yhdenmukaisten ja tasapuolisten seuraamusten määrittely oppilaille, mikä edesauttaa yleisten oikeusturvaperiaatteiden toteutumista.

Yleistä

Suomen Luokanopettajat ry toteaa, että ONNI-hankkeessa pilottikoulujen avulla kerätty opas, jonka tavoite on yhdenmukaisten ja tasapuolisten seuraamusten määrittelemine oppilaille on ajatukseltaan kannatettava, koska tavoitteena on edesauttaa yleisten oikeusturvaperiaatteiden toteutuminen. Hyvää on siis periaate siitä, että samasta teosta tulee samanlainen seuraamus.

Etukäteistieto sanktioista voi olla työrauhaa edistävä tekijä. On tiedossa, että monet koulut ovat nykyäänkin laatineet vastaavia puuttumisen oppaita juuri yhdenvertaisten menettelyjen tueksi seuraamustilanteita varten. Asia ei kuitenkaan ole täysin ongelmaton ja näihin seikkoihin kommentoimme lausuntokysymyksen kautta.

Lausuntokysymys: Mitä vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia tai huolenaiheita tunnistat Yhdenvertaisen puuttumisen oppaassa olevan organisaatiosi tai edustamasi ammattiryhmän jäsenenä?

Vahvuudet ja mahdollisuudet

Koulujen keinovalikoimassa esimerkiksi työrauhan häirinnän, kiusaamisen tai muuten epäasiallisen käyttäytymisen kitkennässä ovat erilaiset seuraamukset sen jälkeen, kun asioista keskusteleminen kasvatuksellisesti asianosaisen kanssa ei ole tuottanut toivottu tulosta. Tällöin oppilaiden yhdenvertaisen kohtelemisen apuna toimivat hyvin yhteisesti määritellyt kriteerit erilaisten seuraamusten antamisissa. YPO:n toiminta-ajatus on siis kannatettava. Parhaimmillaan YPO:sta voi muodostua etenkin opettajan työuran alkupuolella oleville opettajille hyvä tuki määriteltäessä epäasiallisten tekojen seuraamuksia.

Heikkoudet ja huolenaiheet

Samoja seuraamuksia ei tulisi mielestämme kuitenkaan käyttää eri ikäisille oppilaille. Alakoulussa on oppilaita ikätasoltaan 6-13 vuotta. Onko perusteltua antaa vaikkapa lumipallonheitosta oppilastoveria kohti samanlainen seuraamus 1. luokan ja 6. luokan oppilaalle? Kasvatuksellisesti meidän pitää ymmärtää myös se, että etenkin pienemmälle oppilaalle jokin asia voi olla vielä tuntematon, eikä hän ymmärrä teon vakavuutta. Tässä tilanteessa rangaistuksen kautta kasvattaminen ei ole järkevää. Näin ollen YPO:ssa pitäisi huomioida ikätaso. Sama problematiikka koskee usein myös erityisoppilaita.

Fyysinen väkivalta on selkeästi asia, mille ei löydy mitään pehmentävää seikkaa, mutta entäpä esimerkiksi suullinen epäasiallinen käyttäytyminen, jolle saattaa löytyä tiettyjä neurologisia selittäviä tekijöitä. Voiko opettaja olla ottamatta näitä seikkoja huomioon ja toimia vain yksiselitteisten kriteerien kautta? Usein juuri erityisen tuen oppilaiden, joilla on esimerkiksi tunne-elämän ongelmia, tulee kaikenlaisia tilanteita jatkuvasti. Mielestämme tällöin ei voida toimia kirjaimellisesti ennakkoon lokeroitujen syy-seuraus toimintatapojen mukaan.

YPO:n taulukoinnissa yksittäisen teon tai toistuvien tekojen välinen ero seuraamuksia tai rangaistuksia annettaessa tuli esille, mutta ei ehkä ihan riittävästi. Lisäksi pohdittavaksi nousee, miten tekojen tahallisuus todennetaan? Tilanteet ovat usein nopeita, opettajan havainnot epätarkkoja. Onko tilanteella todistajia tai muita silminnäkijöitä tai kuulijoita. Sana on sanaa vastaan, huoltajat kuuntelevat usein vain omaa lastaan.

Luokasta poistaminen on hankalaa. Paikka ei saa olla käytävä, valvonnan on oltava aukotonta, kirjaukset tehtävä ja lisäksi ilmoitukset huoltajalle.

Mikäli YPO pyrkii siihen, että siitä löytyy yksiselitteiset variaatiot kaikkiin erilaisiin tilanteisiin ja tekijöihin, niin tästä muodostuu erittäin laaja taulukointi, jonka laadinta ja hallinta voi muodostua haastavaksi.

Suomen Luokanopettajat ry haluaa korostaa, että opettajilla on koulutuksensa ja kokemuksensa kautta pedagogista osaamista ja näkemystä, jota voimmekin edellyttää käytettävän myös seuraamusasioiden määrittelyissä.

Suomen Luokanopettajat ry on huolissaan myös kirjaamisesta. Niitä pitää jo nykyinsäädännön mukaan tehdä, mutta toimintatapoja lienee yhtä monta kuin kouluja ja/ tai opettajia. Yhtenäinen malli olisi hyvä, mutta sen pitäisi olla helppo, selkeä, nopea ja ymmärrettävä molemmissa päissä eli kotona ja koulussa. Uskomme, että tälläkin hetkellä epäasiallisten tekojen käsittely saattaa jäädä osin heikoksi, koska viestintä koteihin vie paljon aikaa ja sisältää aina riskin väärin- tai toisinymmärtämisestä. Tässä kaikessa tulee vastaan myös opettajien työaika, mikä pitää huomioida tuodessa opettajan työhön uusia menetelmiä, jotka kuitenkin lisäävät työajan käyttöä.

Mikäli otamme kouluissa käyttöön YPO:n laajamuotoisen mallin, ajammeko itsemme niin sanotusti pussiin. Alkaako malli toimia itseään vastaan eli ei jakseta, ei muisteta, eikä osata hyödyntää YPO:a, koska toimintamalli edellyttää laajahkon taulukoinnin omaksumista. Lisäksi jokainen käyttäytymis- ynnä muu sellainen tilanne on kuitenkin omanlaisensa. Voi olla, että YPO:sta ei kuitenkaan löydy juuri siihen tiettyyn tilanteeseen sopivaa mallia.

Suomen Luokanopettajat ry

Marko Jokinen
Puheenjohtaja

